

Informacije o zaštitnoj vakcinaciji protiv meningokoka C – sa konjugovanim sadržajem

Meningokoke su bakterije (*Neisseria meningitidis*). Poznato je do 13 različitih serogrupa. Serogrupe A, B, C i W su odgovorne za epidemije širom sveta. U Nemačkoj od teške meningokokne infekcije svake godine oboli oko 300 do 400 ljudi, uglavnom dece, školske dece i mladih. Oko 70 procenata ovih bolesti prouzrokovano je serogrupom B, pre uvođenja standardne vakcine za decu i omladinu, 20 do 30 procenata serogrupom C, trenutno je to oko 16 procenata. Vakcina protiv oboljenja izazvanih serogrupom B na raspolaganju je od kraja 2013. Vakcina o kojoj je ovde reč odnosi se isključivo na meningokoke serogrupe C.

Meningokoke se od čoveka do čoveka prenose putem vazduha disanjem (kapljičnom infekcijom). One mogu izazvati različita teška invazivna oboljenja (koja napadaju čitav organizam), najčešći su gnojni meningitis (upala moždane opne) i sepsa (trovanje krvi) koja ugrožava život. Meningitis počinje naglo visokom temperaturom, povraćanjem, jakim glavoboljom i ukočenošću vrata. Takođe može doći do grčeva i paralisanost. Kod veoma male dece simptomi su uglavnom manje karakteristični. Septička oboljenja protiču slično kao meningitis, ali su ipak uglavnom obeležena dramatičnim tokom bolesti. Promene na koži su pokazatelji izvesnog teškog invazivnog toka bolesti. U slučajevima praćenim sepsom može nastupiti smrt u roku od nekoliko časova. Odlučujuće pri sumnji na invazivno meningokokno oboljenje je hitno upućivanje na odeljenje intenzivne nege i ako je potrebno uvođenje antibiotske terapije pre hospitalizacije. I pravovremeno započeta terapija ponekad ne može sprečiti smrt ili trajna oštećenja (oštećenja centralnog nervnog sistema, amputacije kao posledicu teškog oštećenja tkiva). Još uvek umire skoro 10 procenata obolelih od neke meningokokne infekcije, posebno visok udeo je kod oboljenja izazvanih serogrupom C. Zbog toga je zaštitna vakcina odlučujuća preventivna mera.

Sadržaj vakcine

Ova vakcina sadrži delove omotača bakterije uzročnika (oligo-/polisaharide). Ona štiti isključivo od infekcija izazvanih meningokokama serogrupe C i može se davati od 2 meseca starosti. Ugrožena odojčad u 1. godini života primaju, već prema vakcini koja se upotrebljava i mesecima života, 1 ili 2 vakcine; deca po navršenoj 1. godini života, omladina i odrasli vakcinišu se jedanput. Revakcinacija se preporučuje u drugoj godini života, ako je osnovna imunizacija započela u prvoj godini života.

Vakcina se ubrizgava u mišić (intramuskularna injekcija). O početku i trajanju imunizacije može Vas informisati Vaš lekar. Prema aktuelnim studijskim istraživanjima ne postoji preporuka za revakcinaciju (izuzetak pogledajte gore).

Vakcina protiv meningokoke C se može davati istovremeno sa još nekom (drugom) vakcinom, u svakom slučaju na različitim mestima (npr. desna i leva butina, desna i leva nadlaktica); istovremeno davanje vakcina nema negativne posledice na njihovu podnošljivost i delotvornost. O izuzecima od ovog slučaja obavestiće Vas Vaš lekar.

Ko treba da bude vakcinisan?

U okviru kalendara imunizacije preporučuje se 1 doza meningokokne C vakcine svoj deci u 2. godini života. Stalna komisija za vakcinaciju (STIKO) upućuje na to da ako ova vakcina nije data u preporučenom vremenu, tada ona treba da bude nadoknađena do 18-te godine života.

U načelu sva deca od 2 meseca, omladina i odrasli mogu da budu vakcinisani ako je ova vakcina tražena ili predložena od strane lekara. STIKO ovu vakcinu preporučuje osobama sa posebno povećanim rizikom od infekcije ili komplikacija.

Posebno zdravstveno ugrožene osobe su npr. osobe koje nemaju slezinu ili čija slezina je oslabljenog imuniteta ili ne funkcioniše pravilno. Ove osobe sa primarnim bolestima treba da prime četvorostrukom vakcinu, koja štiti i od ostalih grupa meningokoka – A, C, W i Y i ako je potrebno, treba da budu vakcinisane protiv meningokoka grupe B. Ugroženo osoblje koje radi u laboratoriji takođe treba da bude vakcinisano.

Osobe koje su u bliskom kontaktu a koje do sada nisu vakcinisane, treba da pored hemoprofilakse (antibiotik) prime i vakcinu što je moguće pre. Ukoliko u Nemačkoj regionalno ili dečjim ustanovama dođe do učestalih infekcija meningokokom C, zdravstvene organizacije ako je potrebno objavljuju poziv za vakcinaciju kako bi izbegli proširenje bolesti.

Učenici i studenti sa dužim boravkom u zemljama u kojima je vakcinacija protiv tipa C uobičajena ili za ove starosne grupe preporučena, treba da budu vakcinisani. Ovo važi i za putovanje u zemlje u kojima su zdravstvene organizacije preporučile vakcinu u ograničenom vremenskom periodu pri lokalnom izbijanju bolesti.

Pri putovanju u oblasti zahvaćene meningokoknom epidemijom sa bliskim kontaktom sa lokalnim stanovništvom preporučuje se ili se propisuje vakcina sa četvorostrukim sadržajem (A, C, W, Y), ovo važi npr. za hodočašća (hadžiluk, umra) u Saudijsku Arabiju ili putovanja u pojas Afrike ugrožen meningitisom.

Ko ne treba da bude vakcinisan?

Onaj ko boluje od akutnog oboljenja sa povišenom temperaturom koje se mora lečiti, ne treba da bude vakcinisan. Takođe ne treba da bude vakcinisan onaj ko pati od preosetljivosti na sastavne delove sadržaja vakcine.

Kod trudnica se koristi i rizici zaštitne vakcine protiv meningokoka C moraju vrlo pažljivo razmotriti. U svakom slučaju ne postoje podaci o negativnom delovanju vakcine za vreme trudnoće. Kod daljih pitanja posavetujte se sa lekarom za vakcinaciju.

Ponašanje posle vakcinacije

Vakcinisanoj osobi nije potreban nikakva poseban oporavak, ali bi trebalo izbegavati neuobičajeno fizičko opterećenje u roku od 3 dana posle vakcinacije. Kod lica koja su sklona reakcijama na funkcije krvotoka ili kod kojih su poznate brze alergijske reakcije, o tome pre vakcinacije treba informisati lekara.

Moguće lokalne i opšte reakcije posle vakcinacije

Posle vakcinacije, pored imuniteta kojem se teži a time i zaštite od oboljenja, veoma često (≥ 10 procenata) kod vakcinisanog lica na mestu uboda može se pojaviti crvenilo, osetljivost na dodir i bolni otok. Ovo je odraz normalne borbe organizma sa sadržajem vakcine i javlja se u roku od 2 do 3 dana posle vakcinacije, a retko traje duže. Retko su ove lokalne reakcije jače, kada nastupa ograničenje pokretljivosti. Osim toga u roku od 1 do 3 dana - retko u dužem trajanju - može kod 1 do ≥ 10 procenata doći do opštih simptoma kao što su temperatura od 38°C (ređe do 39,5°C), pospanost, nemiran san ili tegobe sa želucem i crevima (npr. mučnina, povraćanje, dijareja), kod dece i do razdražljivosti. Takođe se mogu javiti glavobolja kao i bolovi u mišićima i zglobovima ili parestezija. Po pravilu su navedene reakcije prolazne i nestaju brzo i bez posledica.

Da li su kod vakcinacije moguće komplikacije?

Komplikacije kod vakcinacije su vrlo retke posledice primanja vakcine, koje prevazilaze normalnu meru reakcije na vakcinu, i koje znatno opterećuju zdravstveno stanje vakcinisane osobe. Vrlo retko nakon vakcinacije konjugovanom vakcinom sa meningokokom C može doći do alergijske reakcije kože (npr. osip, svrab, urtikarija) ili disajnih puteva, u pojedinačnim slučajevima i do šoka. U pojedinačnim slučajevima u vezi sa povišenjem temperature kod odojčadi i male dece može nastupiti febrilni napad, koji se po pravilu gubi bez posledica; isto tako u usamljenim slučajevima primećena su u kratkom vremenskom periodu nakon vakcinacije kratkotrajna stanja šoka sa oslabljenim govornim reakcijama i umirenjem miškulature koja se brzo i bez posledica povlače.

Savetovanje od strane lekara koji obavlja vakcinaciju o mogućim sporednim dejstvima

Kao dodatak ovom informativnom listu Vaš lekar Vam nudi savetovanje u vidu razgovora.

Ako posle vakcinacije dođe do pojave simptoma koji prevazilaze opisane, prolazne, lokalne i opšte reakcije, svakako se radi savetovanja možete obratiti i lekaru koji vrši vakcinaciju.

Lekara koji vrši vakcinaciju možete kontaktirati:

Izjava o odricanju odgovornosti

Prevod originala informativnog lista (stanje: 04/2016) učinjen je uz ljubaznu dozvolu Nemačkog zelenog krsta po nalogu Instituta „Robert Koch“. Merodavan je nemački tekst, ne odgovaramo za eventualne greške u prevodu, kao ni za aktuelnost ovog prevoda u slučaju naknadne prerade izdanja na nemačkom jeziku.

Ime _____

Name

Zaštitna vakcina protiv meningokoke C – sa konjugovanim sadržajem*Schutzimpfung gegen Meningokokken C – mit Konjugatimpfstoff*

U prilogu Vam dostavljamo brošuru o sprovođenju zaštitne vakcinacije protiv meningokoke C. U njoj su sadržani bitni podaci o bolestima koje se izbegavaju vakcinisanjem, o sadržaju vakcine, vakcinaciji, ponašanju posle vakcinacije, kao i o reakcijama na vakcinu i mogućim komplikacijama kod vakcinisanja.

Anliegend erhalten Sie ein Merkblatt über die Durchführung der Schutzimpfung gegen Meningokokken C. Darin sind die wesentlichen Angaben über die durch die Impfung vermeidbaren Krankheiten, den Impfstoff, die Impfung, das Verhalten nach der Impfung sowie über Impfreaktionen und mögliche Impfkomplicationen enthalten.

Pre sprovođenja vakcinacije zamoljeni ste za dodatne podatke:

Vor der Durchführung der Impfung wird zusätzlich um folgende Angaben gebeten:

1. Da li je lice koje se vakciniše zdravo u ovom trenutku?

Ist der Impfling gegenwärtig gesund?

da (ja)

ne (nein)

2. Da li je kod lica koje se vakciniše ustanovljena neka alergija?

Ist bei dem Impfling eine Allergie bekannt?

da (ja)

ne (nein)

ako jest, koja? _____

wenn ja, welche

3. Da li je nakon neke ranije vakcinacije došlo do alergijskih manifestacija, visoke temperature ili druge neuobičajene reakcije?

Traten bei dem Impfling nach einer früheren Impfung allergische Erscheinungen, hohes Fieber oder andere ungewöhnliche Reaktionen auf?

da (ja)

ne (nein)

Ako želite da znate više o zaštitnoj vakcini protiv meningokoka C– sa konjugovanim sadržajem vakcine – pitajte lekara koji obavlja vakcinaciju!

Falls Sie noch mehr über die Schutzimpfung gegen Meningokokken C – mit Konjugatimpfstoff – wissen wollen, fragen Sie den Impfarzt!

Molimo da na termin za vakcinisanje sa sobom ponesete knjižicu vakcinacije!

Zum Impftermin bringen Sie bitte das Impfbuch mit!

Izjava o saglasnosti*Einverständniserklärung***sa sprovođenje zaštitne vakcinacije protiv meningokoka C – sa konjugovanim sadržajem***zur Durchführung der Schutzimpfung gegen Meningokokken C – mit Konjugatimpfstoff*

Ime lica koje se vakciniše _____
Name des Impflings

rođen dana _____
geb. am

Sadržaj brošure sam primio k' znanju i od strane lekara/lekarke koji obavlja vakcinaciju sam detaljno obavešten o vakcini.

Ich habe den Inhalt des Merkblatts zur Kenntnis genommen und bin von meinem Arzt/meiner Ärztin im Gespräch ausführlich über die Impfung aufgeklärt worden.

Nemam drugih pitanja.

Ich habe keine weiteren Fragen.

Saglasan sam sa predloženim vakcinisanjem protiv meningokoke C.

Ich willige in die vorgeschlagene Impfung gegen Meningokokken C ein.

Odbijam vakcinaciju. Obavešten sam o mogućim posledicama odbijanja ove vakcine.

Ich lehne die Impfung ab. Über mögliche Nachteile der Ablehnung dieser Impfung wurde ich informiert.

Zabeleške _____
Vermerke

Mesto, datum _____
Ort, Datum

_____
Potpis lica koje se vakciniše
odnosno staratelja
Unterschrift des Impflings bzw. des Sorgeberechtigten

_____
Potpis lekara /lekarke
Unterschrift des Arztes/der Ärztin